

Bog anmeldelser.

WILLIAM SCHARLING. **Værdilærens Udvikling 1871—1900. Grænseværdilæren.** Kbh, 1903. (G. E. C. Gad). 157 S.

Det er en ualmindelig energisk Forfattervirksomhed, Prof. Scharling har udfoldet i de sidste Aar. Med kort Mellemrum er hans »Bankpolitik« udkommet i to Oplag, for ikke at tale om en tysk Udgave. I 1903 udkom »Værdilærens Udvikling« og et »Grundrids af Nationaløkonomiens Theori«, særlig med de juridiske Studerende for Øje. En »Handelspolitik« kan ventes i den nærmeste Tid, og umiddelbart derefter vil en større Nationaløkonomi følge.

Det er Frugterne af mange Aars Iagttagelse af det økonomiske Livs Udvikling og af den stadige System med de derhen hørende teoretiske Spørgsmaal, som saaledes forelægges Offentligheden. »Grundrids af Nationaløkonomiens Theori« er tilgængelig for alle Interesserede igennem Bogladerne, men ved Betegnelsen: »Trykt som Manuskript« unddrager det sig nærmere Omtale i Pressen, og jeg maa derfor nøjes med at henlede Opmærksomheden paa dette Skrift uden at gøre Rede for dets Indhold. Derimod kan »Værdilærens Udvikling« gøre Krav paa en nærmere Redegørelse. Dette Skrift fremtræder som anden Del af en Værdilære, hvoraf første Del udkom i 1888 med Undertitel: Hvad bestemmer en Tings Værdi? Det var nærmest en kritisk Behandling af hele Værdilærens

Bog anmeldelser.

WILLIAM SCHARLING. **Værdilærens Udvikling 1871—1900. Grænseværdilæren.** Kbh, 1903. (G. E. C. Gad). 157 S.

Det er en ualmindelig energisk Forfattervirksomhed, Prof. Scharling har udfoldet i de sidste Aar. Med kort Mellemrum er hans »Bankpolitik« udkommet i to Oplag, for ikke at tale om en tysk Udgave. I 1903 udkom »Værdilærens Udvikling« og et »Grundrids af Nationaløkonomiens Theori«, særlig med de juridiske Studerende for Øje. En »Handelspolitik« kan ventes i den nærmeste Tid, og umiddelbart derefter vil en større Nationaløkonomi følge.

Det er Frugterne af mange Aars Iagttagelse af det økonomiske Livs Udvikling og af den stadige System med de derhen hørende teoretiske Spørgsmaal, som saaledes forelægges Offentligheden. »Grundrids af Nationaløkonomiens Theori« er tilgængelig for alle Interesserede igennem Bogladerne, men ved Betegnelsen: »Trykt som Manuskript« unddrager det sig nærmere Omtale i Pressen, og jeg maa derfor nøjes med at henlede Opmærksomheden paa dette Skrift uden at gøre Rede for dets Indhold. Derimod kan »Værdilærens Udvikling« gøre Krav paa en nærmere Redegørelse. Dette Skrift fremtræder som anden Del af en Værdilære, hvoraf første Del udkom i 1888 med Undertitel: Hvad bestemmer en Tings Værdi? Det var nærmest en kritisk Behandling af hele Værdilærens

Historie indtil omkring 1870, altsaa indtil det Tidspunkt, da den gamle »klassiske« Værditeori, som havde faaet sit endelige Udtryk i Stuart Mills Læresætninger, blev Genstand for Angreb, særlig ud fra Teorien om Grænse-nyttens, saaledes som den formedes af Jevons, Menger og Walras. Det nærværende Skrift behandler saa Udviklingen i den følgende Menneskealder, og det kommer ganske naturlig til helt igennem at dreje sig om Grænse-nyttens, idet Kampen for og imod denne Lære aabenbart er det mest fremtrædende Træk i det nævnte Tidsrums Udvikling paa dette Omraade.

Forfatteren begynder med en kort Fremstilling af Værdilærens Standpunkt omkring 1870, og skildrer derefter det Angreb, Jevons rettede paa den ældre Teori, og den Opfattelse, der hos ledende engelske Nationaløkonomer som Marshall blev Frugten af den hele Diskussion. Derefter følger et længere Afsnit, som danske Nationaløkonomer have Grund til at være taknemlige for, nemlig en Redegørelse for Carl Mengers Teori. Hans berømte »Grundsätze der Volkswirtschaftslehre«, der udkom omtrent samtidig med Jevons' »Theory of Political Economy« (1871), er fuldstændig udsolgt, og der findes i Danmark næppe mere end et eneste Eksempplar deraf; det er gennem Mengers Disciple, først og fremmest Böhm-Bawerk, at man her i Danmark hidtil har kendt noget til hans Lære. Den frembyder stor Interesse ikke blot ved de slaaende Lighedspunkter med Jevons' Teori, saa at man ofte kan sige, at det er ganske samme Sætninger med og uden matematisk Klædedragt, men ogsaa ved de mange ypperlige Eksempler, grebne ud af selve det virkelige Liv, hvormed Menger underbygger og forklarer sine Læresætninger.

De følgende to Afsnit dreje sig væsentlig om Fr. Wieser og Böhm-Bawerk, og Forfatteren dvæler derefter kort ved forskellige Indvendinger, som Böhm-Bawerk i sin Tid har rettet mod ham, delvis beroende paa en Misforstaaelse.

I den sidste Del af Bogen gaar Prof. Scharling saa ud paa at bestemme den Betydning, Læren om Grænse-nyttens har for Værdilæren. Han er ingenlunde nogen Modstander af denne Teori; tvertimod anerkender han dens Rigtighed overalt, hvor der virkelig kan være Tale om Teoriens Anvendelse, men han hævder blot, at Grænse-nytteteorien ikke er den hele Værdilære, men kun et Led i den. Det er muligt, at en Del af de Indvendinger, han retter imod Teorien, vilde komme til at staa i et lidt andet Lys, hvis han havde medtaget den tredje af Teoriens Ophavsmænd i sin Fremstilling, Walras, der paa Grund af sin tørre matematiske Form saa ofte har maattet finde sig i at staa sidst i Rækken, og som vel nok heller ikke har haft Jevons' sprudlende Genialitet. Men i Hovedsagen vil det vundne Resultat vistnok komme til at staa fast i Fremtiden, at det ikke er to indbyrdes modstridende Teorier, der her er Tale om, men at Læren om Grænse-nyttens uddyber og supplerer den ældre Teori og muliggør en klarere Forstaaelse af mange Fænomener, at den altsaa betegner en Berigelse af den fra tidligere Slægter nedarvede Erkendelse, ikke nogen Modsætning dertil. Et saadant Resultat kan Tilhængerne af Grænse-nyttelæren da ogsaa være veltilfredse med.

Forfatteren paapeger særlig et Omraade, hvor Grænse-nyttelæren vil kunne have Betydning, nemlig Læren om Forbruget, hidtil maaske et af de mest forsømte Afsnit af Nationaløkonomien. Heri er jeg fuldstændig enig. Han kunde have anført endnu et meget nyttigt og særdeles frugtbart Omraade for den nationaløkonomiske Tænkning, Skattespørgsmaalene, et Omraade, hvor Cournot allerede for to Menneskealdre siden paaviste en Række interessante Problemer, som han løste med den for ham ejendommelige Elegance. Hvad Forbruget angaar, da vil man med dette som Udgangspunkt kunne tænke sig Efterspørgselen i et Samfund underkastet bestemte Love, afhængige af Fordelingen og af de subjektive Værdier, som de enkelte Samfundsmedlemmer knytte til de Varer,

der er Tale om, og man faar da de Efterspørgselsrækker, som særlig L. Birck opererer med. Ogsaa ad denne Vej naar man vel saaledes til det Resultat, at Læren om Grænsenyttens faar en overordentlig Betydning ved selve Fastsættelsen af Priseniveauet, ikke i Modsætning til, hvad man lærte i den »klassiske« Nationaløkonomi, men i Tilslutning dertil.

Der kan selvfølgelig i Fremtiden blive Strid nok endda; det var vel ikke godt andet. Men for Værdilærens Vedkommende turde det nærmest blive en Strid om et »mere« eller »mindre«, om Grænsenyttens Anvendelse skal forøges eller formindskes, ikke om denne Lov skal være eneraadende eller landsforvises. Dette »mere« eller »mindre« vil altid for en stor Del komme til at bero paa den enkelte Forskers Individualitet.

Det er saaledes en fredelig Løsning af Knuden, man er ved at naa henimod. Og til dette Resultat har Prof. Scharling bidraget sin Del ved sin rolige, ædruelige Fremstilling af hele Værdispørgsmaalet og dets Historie.

H. Westergaard.

Hages Haandbog i Handelsvidenskab. Anden Udgave ved MICHAEL KOEFOED og EMIL MEYER. Københ. 1904. G. E. C. Gad.

Med det i Slutningen af Juni udkomne 7de Hefte af dette store Værk afsluttedes andet Afsnit, Grundtræk af Nationaløkonomien. Det falder i 7 Dele: Indledning, Produktion, Ombytning, Fordeling, Forbrug, Økonomisk Politik og Finansvæsen. Af disse er kun Ombytningen gaaet nogenlunde uforandret over fra 1ste Udgave, men det synes ogsaa at være det eneste Afsnit, der har samme Forfatter. Det øvrige er saa betydelig omarbejdet, at det i Virkeligheden er et nyt Værk. Fremfor det gamle har det navnlig det Fortrin at være mere harmonisk, idet der ikke har været saa mange Forfattere om at skrive det.